

บันทึกการจัดการความรู้ เรื่อง “การจัดการผลิตปาล์มน้ำมันสำหรับเกษตรกรรายย่อย”

โดย...ชาญวิทย์ สมศักดิ์

การประชุมคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) จังหวัด นครศรีธรรมราช (ผู้แทนจาก 34 ส่วนราชการภูมิภาคเป็นคณะกรรมการ) เมื่อต้นปีงบประมาณ พ.ศ.2554 มีมติ การประชุมให้ดำเนินการจัดการความรู้เรื่อง “การจัดการผลิตปาล์มน้ำมันสำหรับเกษตรกรรายย่อย” เพื่อนำ องค์ความรู้เผยแพร่แก่ผู้รับบริการ ที่เป็นเกษตรกรรายย่อยและประชาชนทั่วไปที่สนใจที่จะปลูกปาล์มน้ำมัน หรือที่ปลูกปาล์มน้ำมันอยู่แล้ว นำไปเป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับใช้ในการผลิตปาล์มน้ำมัน หรือ ประกอบการตัดสินใจสำหรับผู้ที่จะคิดจะปลูก และมอบหมายเรื่องดังกล่าวให้สำนักงานเกษตรจังหวัด นครศรีธรรมราช เป็นเจ้าภาพหลักในการดำเนินการ

สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ดำเนินการกำหนดเป้าหมายเพื่อสร้างองค์ความรู้ กำหนดประเด็นที่เกษตรกรหรือผู้สนใจควรรู้ ทั้งก่อนและหลังการจัดการผลิตปาล์มน้ำมัน โดยการสร้างองค์ ความรู้จะถอดบทเรียนจากเกษตรกรผู้มีความรู้ ประสบการณ์ รวมถึงผู้ที่ไม่เป็นเกษตรกรแต่มีความเกี่ยวข้องและมี ประสบการณ์ โดยมาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้มีพลังจากความเป็นจริงที่หลายคนได้ประสบพบมา ทั้ง สำเร็จและล้มเหลวคลุกคลานผ่านร้อนผ่านหนาวเรื่องปาล์มกันมาไม่น้อย

เวทีการถอดบทเรียน เวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จึงเกิดขึ้นใน 3 พื้นที่ คือ ตำบลควนพัง อำเภออ่อนพิบูลย์ ตำบลคลองน้อย อำเภอปากพนัง และตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ ผู้ร่วมเวที เป็น เกษตรกรที่ปลูกปาล์ม อายุปาล์มกระจาย 1 – 10 ปี เศษ และเกษตรกรผู้สนใจที่ยังไม่ปลูกปาล์มก็เข้าร่วมเปิด ใจด้วย รวมถึงผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่ร่วมให้ความรู้ในเวที ผลจากเวทีได้ประเด็นที่น่าสนใจมากมาย ทั้งด้าน ประสบการณ์ ภูมิปัญญา และส่วนของวิชาการหนุนเสริมจากผู้รู้ จึงบันทึกมาบอกเล่า เพื่อเป็นข้อมูลระดับหนึ่ง ที่ผู้สนใจนำไปปรับใช้ในการประกอบการตัดสินใจ ที่สำคัญเรื่องปาล์มมีข้อมูลอื่น ๆ อีกมาจากหลายผู้มี ประสบการณ์ หลายองค์กร ซึ่งจะต้องร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันต่อไป

องค์ความรู้เรื่อง “การจัดการผลิตปาล์มน้ำมันสำหรับเกษตรกรรายย่อย”

การสร้างสวนปาล์มน้ำมันในภาคใต้กำลังได้รับความนิยม นับว่าเป็นเรื่องยอดฮิตก็ว่าได้ มี เกษตรกรรายย่อยสนใจที่จะปรับเปลี่ยนพื้นที่ของตนเอง จากพื้นที่ทำนา จากพื้นที่ปลูกผัก ปลูกพืชไร่ จนถึง บางรายปรับเปลี่ยนพื้นที่ไม้ผล ไม้ยืนต้น ไปเป็นสวนปาล์มก็มี แม่นในพื้นที่ต่ำที่น้ำท่วมก็ยังมีคนเสี่ยงที่จะทำ การจัดการความรู้ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เรื่อง “การจัดการผลิตปาล์มน้ำมันสำหรับเกษตรกรรายย่อย” จึงมี ขึ้นเพื่อค้นหาองค์ความรู้ข้อมูลด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับปาล์มน้ำมัน ทั้งจากเกษตรกรผู้มีความรู้ในการทำ สวนปาล์ม จากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องเรื่องปาล์ม เพราะถือว่าผ่านร้อน ผ่านหนาวกันมาพอสมควร ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ที่ต้องการปลูกปาล์มรายใหม่ ๆ ยังขาดข้อมูล ขาดประสบการณ์ หากพลาดพลั้งไปเป็นหนี้เป็นสิน กับการลงทุนได้ง่าย ๆ การจัดการความรู้ครั้งนี้ จะได้ข้อมูลประสบการณ์จากผู้ปฏิบัติจริง เพื่อเกษตรกรราย ใหม่ ๆ จะได้ศึกษาเป็นข้อมูลในการประกอบการตัดสินใจอย่างรอบคอบ ไม่เสี่ยงตามกระแสนิยมมากเกินไป

ปัจจัยสำเร็จในการจัดการผลิตปาล์มน้ำมัน

การคิดการเตรียม

1. ดิน สามารถปรับปรุงได้ แต่ต้องใช้เวลา ต้องใจเย็น ๆ ค่อยเป็นค่อยไป

- ตอนแรกควรเลือกพื้นที่ที่มีชั้นหน้าดินลึก ความอุดมสมบูรณ์สูงหรือกลาง ๆ
- ลักษณะดินร่วน ดินร่วนปนเหนียว ดินเหนียวไม่มีชั้นดินดาน
- การระบายน้ำของดินต้องดี ไม่ดีมากก็ควรกลาง ๆ ความเป็นกรด ต่าง อยู่ที่ 4-6 จัดว่า

เหมาะสม

- ความลาดเอียง 1 – 12 % และไม่ควรเกิน 28 %

2. ลม ระบายของปาล์มเป็นรากฝอย ไม่ทนต่อแรงลมได้มากนัก เมื่อปาล์มพุ่มใหญ่น้ำหนักแรงผลัดเมื่อโดนลมจะมีมากขึ้น แรงลมมีผลต่อความมั่นคงของการยืนต้นอาจล้มได้ง่าย โดยเฉพาะหากว่าปลูกในที่ดินพรุ กระแสลมทำให้ใบฉีก ทางหัก มีผลกระทบต่อผลผลิต จึงควรพิจารณาการตัดสินใจหากพื้นที่นั้นที่เรียกกันว่า เป็น “ช่องลม”

3. น้ำ สามารถบริหารจัดการได้ จะทำอย่างไรต้องคิดไว้ก่อนล่วงหน้า ถ้าอาศัยน้ำฝนต้องมีไม่น้อยกว่า 1800 มม./ปี ฝนทิ้งช่วงไม่ควรเกิน 3 เดือน คำนึงถึงหรือเตรียมเรื่องแหล่งน้ำสำรองด้วย ถ้าหากว่าฝนทิ้งช่วงไปนาน 4 เดือนจะทำอย่างไร จะเอาน้ำขุดเขยจากไหน อย่าละเลยประเด็นนี้ เพราะถ้าปาล์มเล็กปลูกใหม่จะตาย หรือไม่ตายก็ชะงักโตช้ากว่าที่ควรจะเป็น ปาล์มใหญ่ที่ควรติดผลก็ไม่ติดผล ถึงติดก็ไม่มีความคุณภาพ

4. แสงแดด อุณหภูมิ ความชื้นในบรรยากาศและสภาวะแวดล้อมอื่นๆ ไม่สามารถควบคุมได้ ต้องเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมจริงๆ การจัดการทำได้เฉพาะการจัดผังปลูกเท่านั้น

5. พันธุ์ปาล์ม ต้องเลือกพันธุ์แนะนำของกรมวิชาการเกษตรปัจจุบันมี 7 พันธุ์ คือพันธุ์ปาล์มน้ำมันลูกผสมสุราษฎร์ธานี 1,2,3,4,5,6 และ 7 หรือจะเลือกลูกผสมเทเนอรา (ดูรา x พิสิเฟอร์) จากแปลงเพาะชำของเอกชน ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับกรมวิชาการเกษตร ก็ได้

ความรีบร้อนใจร้อน การไม่ศึกษาหาข้อมูลจะทำให้สายเกินแก้ได้ เพราะมีผู้ประสบมาแล้วว่า คิดถึงเรื่องพันธุ์ปาล์มไว้หลังสุดของการวางแผน คือดำเนินการเรื่องอื่น ๆ ไปก่อน ไม่ว่าเรื่องเตรียมที่ เตรียมดิน เมื่อถึงเวลาต้องรีบหาพันธุ์มาปลูกให้ทันฤดูเพราะเพื่อนปลูกแล้วเรายังไม่ได้ปลูกจะอย่างไรก็ได้เอาที่นั่น นั่นไม่ใช่ความคิดที่ดีแน่นอน เพราะปาล์มจะอยู่กับเราเป็นสิบ ๆ ปี

6. การดูแลรักษา มีความสำคัญที่สุดเท่ากับความสำคัญเรื่องของพันธุ์ ศึกษาหาความรู้เพิ่ม ต้องเปลี่ยนนิสัยที่ไม่อยากนั่งฟังอบรม มาเป็นคนใจเย็นนั่งฟังและคิดตาม จดและจำ ถ้ามองอย่างกลัวเขยเพราะเพื่อนก็ไม่รู้เหมือนเรา หลายประเด็นต้องแลกเปลี่ยนกัน เพื่อความสำเร็จของเราเอง

ข้อมูลแหล่งพันธุ์ปาล์มที่มีในประเทศไทย

- ศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันสุราษฎร์ธานี
- นำเข้าจากต่างประเทศ ได้แก่ คอสตาริกา ปาปัวนิวกินี ไอเวอรีโคสต์ แซร์ เบนิน ยกเว้นมาเลเซียและอินโดนีเซีย 2 ประเทศนี้มีนโยบายห้ามส่งออกพันธุ์ปาล์มน้ำมันตั้งแต่ปี พ.ศ.2526
- เอกชนผู้ผลิตพันธุ์ปาล์มจำหน่าย ปัจจุบัน ได้แก่ บริษัทยูนิวานิช จังหวัดกระบี่ บริษัทเปารงค์ จังหวัดนครศรีธรรมราช และบริษัทอูติ จังหวัดกาญจนบุรี

การเตรียมพื้นที่ปลูก

เจ้าของที่ผู้คิดจะปลูกปาล์ม ท่านผู้มีประสบการณ์บอกกล่าวกันว่า..ต้องหาข้อมูลศึกษาให้รู้ลักษณะดิน และสภาพน้ำท่วมหรือน้ำท่วมขังในแปลงปลูกของตัวเองก่อนจึงจะสามารถเตรียมพื้นที่ได้เหมาะสม

- ที่ที่เลือกถ้าน้ำไม่ท่วมเลยนั้นนับว่าดีมาก ๆ หรือถ้าน้ำท่วมขังก็อย่าให้นานเกิน 10 วัน หากเลือกได้เป็นการดียิ่ง
- น้ำท่วมขังผิวดิน ไม่เกิน 20 วัน ระดับน้ำไม่สูงนัก ไถยกร่องธรรมดาทั่วไปก็เพียงพอจะปลูกได้
- น้ำท่วมขังนาน ระดับน้ำสูง หรือที่ลุ่มลึก ควรยกร่องให้ถูกต้อง คือ ปลูก 2 แถวต่อ 1 ร่อง จัดให้แถวปาล์มห่างจากร่องน้ำราว 2.5 เมตร
- สภาพพื้นที่ที่ควรหลีกเลี่ยง คือสภาพดินที่มองออกว่ากันทั่วไปด้วยภูมิปัญญาว่าขาดความอุดมสมบูรณ์ สภาพพรุ ดินค่อนข้างเค็ม พื้นที่น้ำท่วมขังนาน สภาพแบบนี้ต้องปรับแก้ตามสภาพพื้นที่ เช่น ขุดคุ้ยกร่อง ใส่ปูนขาวปรับสภาพดิน
- โคนล้มไม้ใหญ่ กำจัดซากต้นไม้ วัชพืชต่าง ๆ ออก และไถพรวนปรับพื้นที่ให้เรียบร้อย
- ทำถนนเพื่อการขนส่ง (ควรต้องมีเพื่อความสะดวกในการจัดการหลาย ๆ เรื่อง) ทำร่องเพื่อระบายน้ำให้ระบายได้สะดวกและเร็ว
- ถ้าเป็นสวนปาล์มเก่าล้มปลูกใหม่ ควรสับต้นปาล์มและกองเพื่อย่อยสลายในแปลง แต่อย่าให้กองสูงมากนักเพราะจะเป็นที่วางไข่ของด้วงแรด เป็นผลเสียอีกขอให้ระวัง

การวางผังปลูก

การวางผังปลูกแบบสามเหลี่ยมด้านเท่าหรือแบบสลับฟันปลาจะได้ต้นปาล์มเต็มเนื้อที่ที่สุด ส่วนการจัดแถวปลูกแบบสี่เหลี่ยมด้านเท่าสะดวกต่อการจัดการมากกว่า มีการแก่งแย่งอาหารและแสงแดดน้อยกว่า

1. จัดระยะระหว่างต้นในแนวทิศเหนือ-ใต้ (ขวางหว่าน)
2. ระยะห่างระหว่างต้นขึ้นกับความเหมาะสมของพันธุ์ปาล์มแต่ละพันธุ์ (สำหรับประเทศไทยควรเพิ่มระยะจากที่แนะนำในต่างประเทศอีก 1 เมตร)
3. ควรปลูกพืชคลุมดินในช่วงแรก ๆ โดยใช้ ถั่วเพอราเนีย : ถั่วคาโลโปโกเนียม : ถั่วซีรูลีเยียม สัดส่วน 3 : 3 : 1 หว่าน 1.5 – 2 กิโลกรัม ต่อไร่ หรือปลูกพืชตระกูลถั่วแซมปาล์มในช่วงปาล์มอายุ 1 – 3 ปี

การเตรียมหลุมปลูก

ขึ้นกับความเหมาะสมของดินในแต่ละแห่ง เช่น ดินร่วนไม่จำเป็นต้องขุดหลุมกว้าง เป็นต้น ขุดให้ใหญ่กว่าถุงเล็กน้อย รูปตัวยูหรือทรงกระบอกตามถนัด ร่องกันหลุมด้วยปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือ ร็อกฟอสเฟต (0-3-0) อัตรา 250- 500 กรัม ต่อหลุม

วิธีการปลูก

1. ต้นกล้าควรมีอายุ 8 เดือนขึ้นไป เลือกที่สมบูรณ์แข็งแรง มีใบรูปขนนกอย่างน้อย 2 ใบให้เห็น ที่สำคัญคือห้ามกลบโคนเด็ดขาด เราสามารถป้องกันต้นล้มโดยใช้ไม้ “มีอบ” ขัดระหว่างกาบใบกับโคนต้น การปลูกซ่อม สามารถปลูกซ่อมได้จนต้นปาล์มในแปลงปลูกอายุไม่เกิน 3 ปีเต็ม

2. ห้วงเวลาการปลูกควรปลูกช่วงต้นฝน ไม่ควรปลูกปลายฝนเพราะไม่ชนฝนแล้ง พิจารณาว่าหลังปลูกแล้วต้องมีฝนอีก 3 เดือนถึงจะดี

3. จัดการด้วยความระมัดระวังอย่าให้ดินในถุงแตกจะชะงักการเจริญเติบโต วางต้นกล้าลงหลุมใส่ดินชั้นบนตามด้วยดินชั้นล่าง ต้นกล้าวางให้ตรงอัดดินให้แน่นโคนต้นต้องอยู่ระดับเดียวกับดินเดิมอย่างจมูก

4. ใช้ตาข่ายเหล็กหุ้มรอบโคน ฝงลึก ๆ เพื่อป้องกันหนู โดยหลังปลูกต้องหาวิธีการหลาย ๆ วิธีในการป้องกันหนู หากพบว่าเริ่มทำลายต้องรีบจัดการป้องกันในหลาย ๆ วิธีการ

เกษตรกรผู้มีประสบการณ์บอกว่าที่สำคัญต้องเข้าสวนให้บ่อยขึ้น มีหลาย ๆ วิธีที่ต่างก็ใช้ได้ผล เช่น บางรายบอกว่าช่วงพาล์มเล็ก เอาทรายละเอียดโรยที่โคนทางปรากฏว่าหนูไม่กัดกิน บางรายเอาน้ำมันจากรบีผสมฟูราดานทา หรือใช้เยื่อพืช (ในหลาย ๆ วิธีของภูมิปัญญาเหล่านี้เกษตรกรผู้ผ่านการปลูกพาล์มรุ่นเล็กมาแล้วเล่าบอกต่อกันมาเพราะเมื่อมีปัญหาที่หาวิธีกันไป ส่วนการนำไปใช้ก็ต้องทดสอบทดลองปรับใช้เอา)

5. หากพบด้วงกุหลาบเริ่มทำลายใบเป็นรูพรุนให้ใช้คาบาริลฉีดพ่นตอนเย็นที่ใบและบริเวณโคน

6. กำจัดวัชพืชรอบโคนต้นช่วงอายุ 1 – 3 ปี ช่วงก่อนใส่ปุ๋ย ถ้าใช้สารเคมีระวังอย่าให้โดนต้นพาล์ม

7. ไม่ควรตัดแต่งทางใบที่เห็นว่ายังพอสังเคราะห์แสงได้อยู่ให้ปล่อยไว้ก่อน ในอายุ 1 – 3 ปี

ข้อควรระวัง และพิจารณา หลังปลูกแล้ว 10 วัน ต้องมีฝน หากไม่มีต้องคิดว่าจะทำให้พาล์มน้อยของท่านได้รับน้ำอย่างไร

การใส่ปุ๋ย

หลัก 4 ประการเหมือนกันกับพืชทุกชนิดคือ

1. ถูกสูตร คือ เหมาะกับความต้องการของพืชแต่ละชนิดในทีนี้ก็คือเหมาะกับพาล์ม

2. ถูกที่ คือ ใส่ในบริเวณที่รากหากินอยู่หนาแน่น เพราะรากพืชแต่ละชนิดการแผ่ขยายรากแตกต่างกันไป

3. ถูกเวลา คือ ช่วงแล้ง หรือฝนตกหนักให้งดใส่ปุ๋ย

4. ถูกปริมาณ คือ กะปริมาณปุ๋ยให้เหมาะกับอายุของพืช และแบ่งใส่ให้บ่อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

ตารางการใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำ แบ่งใส่ปีละ 2-3 ครั้ง

อายุ (ปี)	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6 ขึ้นไป
แอมโมเนียมซัลเฟต (N) 21-0-0 ก.ก./ต้น/ปี	1.3	3.5	5.0	5.0	5.0	5.0
ร็อคฟอสเฟต (P) 0-3-0 ก.ก./ต้น/ปี	1.3	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0
โพตัสเซียมคลอไรด์ (K) ก.ก./ต้น/ปี	0.5	2.5	3.0	3.0	4.0	4.0
กีเซอร์ไรค์ (26 % Mg) ก.ก./ต้น/ปี	0.1	0.5	1.0	1.0	1.0	1.0
โบเรท (B) กรัม/ต้น/ปี	30	60	90	100	80	80

- ก่อนใส่ปุ๋ยควรกำจัดวัชพืชและใส่ปุ๋ยในขณะที่ดินมีความชื้นพอที่จะทำให้เม็ดปุ๋ยละลายได้ หลีกเลี่ยง

การใส่ปุ๋ยในขณะที่ดินแห้งจัด หรือช่วงแล้ง อีกช่วงที่ควรหลีกเลี่ยงคือช่วงฝนตกหนัก

- เจ้าของสวนต้องกะระยะการใส่ปุ๋ยให้ตรงกับสภาพฟ้าฝน ดำเนินการให้มีความเหมาะสมเนื่องจากพบว่า ในพื้นที่ที่มีน้ำท่วมถึงหากใส่ปุ๋ยแล้วประมาณ 1 เดือน เกิดน้ำท่วมขังต้นปาล์มจะตายเป็นจำนวนมาก นั้นเพราะกระทบกระเทือนกับระบบรากรุนแรง แต่หากเลย 1 เดือนไปแล้วก็ไม่มีผลกระทบมากนัก ควรระวังในกรณีนี้ให้มากด้วย

- ปุ๋ย N, K และ Mg บริเวณการหว่านปุ๋ยควรหว่านระยะห่างจากบริเวณโคนต้นเพิ่มขึ้นตามอายุปาล์ม คือ 50 เซนติเมตร ถึง 2.50 เมตร ส่วนปุ๋ย P ใส่บริเวณรอบโคนต้น ห่างโคนต้น 2.50 เมตร

- ใช้ทะเลทรายปาล์มเก่าให้เป็นประโยชน์ ในการรักษาความชื้นของดินและปรับปรุงดิน ป้องกันการพังทลายหน้าดินด้วย โดยเอามาวางรอบโคนต้นละประมาณ 150-200 กิโลกรัม/ต้น/ปี

การให้น้ำ

ในพื้นที่ที่มีฝนทิ้งช่วงแล้งนาน ที่พูดว่าฝนขาด 300 มม./ปี หรือแล้งติดต่อกันนาน 4 เดือน ควรจัดหาแหล่งน้ำสำรองเสริม ทดแทนน้ำฝนในปริมาณ 150-200 ลิตร/ต้น/ปี เพราะจะมีผลกระทบมากปาล์มเล็กมักตายในช่วงนี้เยอะ ต้องคิดวางแผนไว้ล่วงหน้า หากเป็นปาล์มใหญ่ที่ให้ผลแล้วก็กระทบกับการติดผลคุณภาพผลมาก ๆ ด้วย

การเก็บเกี่ยวปาล์ม

เป็นปลายทางที่จะได้เงินที่ทำให้เจ้าของสวนยิ้มได้ ต้องระวังและเรียนรู้สังเกตหาประสบการณ์สำหรับมือใหม่ ต้องรู้รอบการเก็บเกี่ยวเพื่อให้ได้คุณภาพได้ราคา ซึ่งแล้วแต่ฤดูกาล โดยเฉลี่ยประมาณ 15 วันต่อครั้ง

สังเกตผลปาล์มที่สุกพอดีแบบพื้นฐานทั่วไปที่ใช้กันอยู่ คือ ชนิดผลปาล์มดิบสีเขียวเมื่อสุกจะผลเปลี่ยนเป็นสีส้ม สังเกตว่าต้องมีสีส้มมากกว่า 80 % ของผล ส่วนชนิดผลปาล์มดิบสีดำเมื่อสุกผลจะเปลี่ยนเป็นสีแดง ให้สังเกตโดยเมื่อมีผลร่วงจากทะเลทราย 1 – 3 ผล

ควรตัดทางใบออกเท่าที่จำเป็นเท่านั้น โดยต้องเหลือทางใบรับทะเลทรายอย่างน้อย 1-2 ทาง

เมื่อตัดปาล์มแล้วต้องรีบส่งโรงงานภายใน 24 ชั่วโมง เพื่อคุณภาพของน้ำมันที่ได้

ข้อมูลเพิ่มเติม

เมื่อจะปลูกปาล์มน้ำมัน เกษตรกรผู้มีประสบการณ์บอกว่าต้องคำนึงถึงและให้ความสำคัญเรื่องพันธุ์ปาล์มน้ำมันให้มากเพราะเป็นจุดเริ่มต้นที่พลาดแล้วเจ้าของเจ็บปวดแน่ ในปัจจุบันเมื่อท่านผู้มีประสบการณ์ท่านก็ฝากบอกกันว่า เมื่อใคร ๆ ที่คิดจะปลูกเมื่อหาข้อมูลกัน ทุกคนแนะนำต่อ ๆ กันมาว่ามุ่งหาพันธุ์ปาล์มน้ำมันประเภทลูกผสมกันทั้งนั้น ไม่ว่าจะของกรมวิชาการเกษตร หรือของแปลงเพาะของเอกชน เช่น DxP (อ่านว่า : "ดีคุณพี") หรือ เทเนอร่า กัน แล้วแต่ว่าจะหาได้มาอย่างไร เมื่อปลูกเสร็จก็ถึงขั้นตอนการดูแลประคบประหม่กันให้มาก ๆ แบ่งเวลาจากเรื่องอื่น ๆ เข้าสวนปาล์มให้มากขึ้น ไซว่าเมื่อปลูกเสร็จไม่เข้าสวนปาล์มตัวเองเลย ปล่อยให้โตเองเหมือนที่เคยปฏิบัติกับการปลูกพืชอื่นคงไม่ได้และไม่ดีแน่ เนื่องจากว่าลงทุนสูงความเสี่ยงมีหลายปัจจัย ต้องดูแลเป็นพิเศษจึงจะเอาดีได้ ความจริงการจัดการหรือการดูแลสวนปาล์มน้ำมันนั้น ผู้มีประสบการณ์ให้ข้อมูลเตือนสติกันว่า ต้องเริ่มตั้งแต่ก่อนปลูกแล้ว เช่น

1. ปรับสภาพพื้นที่ให้พร้อมที่จะปลูกปาล์มน้ำมัน พุดง่าย ๆ คือ ทำยังไงก็ได้ให้ระดับน้ำต่ำกว่าระดับผิวดินอย่างน้อย 50 เซนติเมตร แต่ไม่ควรเกิน 1 เมตร

2. รู้ระยะปลูกที่เหมาะสม ทุกวันนี้ที่แนะนำต่อ ๆ กันก็มากรูปแบบ เช่น 9X9 เมตร บางที่แนะนำระยะปลูกน้อยกว่า 9 เมตร ด้วยซ้ำ เท่าที่สอบถามแปลงปลูกปาล์มน้ำมันมากกว่า 10 ปี ในหลายพื้นที่ พบว่ามีปัญหาของปาล์มทุกพันธุ์ หากปลูกระยะชิดเกินไป ทำให้ทางใบสานกัน เป็นปัจจัยทำให้แย่งแสงแดด ต้นปาล์มจะสูงเร็วมาก ส่งผลถึงการให้ผลผลิตน้อยกว่าปกติ แม้กระทั่งปาล์มทางสั้นที่แนะนำให้ปลูกระยะ 9 เมตร ก็มีปัญหา ต้องศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมให้มาก ๆ อย่าเอาตามคำลือดังที่.. เขาว่า ผู้มีประสบการณ์ เขาบอกว่าอย่าลืมน้ำปาล์มน้ำมันจะเจริญเติบโตเต็มที่ คือ ทางใบยาวเต็มที่ ทะลายใหญ่เต็มที่อย่างรวดเร็วคือปลูกไปแล้ว 6 ปี ปัญหาที่มักพบกันคือว่าปลูกไป 4 ปีแรก ทางใบมันจะดูสั้น ๆ ทุกพันธุ์ก็จะรู้ตัวว่าปลูกชิด รู้ได้ไว ๆ คือ ปีที่ 6 แต่ถ้าเจ้าของไม่เอาใจใส่ก็ไม่มีความรู้ได้เลย จนกว่าจะถึงปีที่ 9 หรือ 10 ที่แทบจะไม่มีทะลายให้ชื่นใจ นี่ก็ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับผู้ที่มีประสบการณ์มาแล้วที่เคยปฏิบัติมา แต่การพูดถึงเขาบอกว่าไม่ค่อยมี ผู้ชายพันธุ์ชายให้แล้วก็แล้วกันไป ไม่ได้ตามไปดูในแปลงปลูกให้ ผู้มีประสบการณ์จึงให้ข้อคิดว่าควรพิจารณาระยะปลูกให้ดี ๆ หากดินดีอาจต้องใช้ระยะห่างมากกว่า 9 เมตร เกษตรกรบอกว่าเคยมีข้อมูลว่าแถวกระบี่ปลูกกันถึง 13 เมตร ก็ยังมี

3. ปรับสภาพดินให้ดีขึ้น ด้วยการใส่ปุ๋ยคอกที่หาได้ เช่น ชีว ขี้ไก่ ขี้หมู ปัจจุบันเริ่มหายากขึ้นแล้วเพราะวัสดุพวกนี้ไหลเข้าสวนปาล์มมากขึ้นทุกวัน หรือหาปุ๋ยหมักได้หรือทำเองได้ก็ควรเตรียมไว้ หากต้องการธาตุอาหารหลัก ยังคงไม่จำเป็นต้องพึ่งปุ๋ยเคมีแน่นอน เนื่องจากปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่ออกดอกออกผลมาก เพราะเราทำสวนเป็นอาชีพไม่ใช่อดิเรก ทำในเชิงอุตสาหกรรม หากใช้ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกล้วนๆ ต้องหามาใส่ต้นละประมาณ 1 ตัน/ปี จึงจะเพียงพอกับปาล์ม ต้นทุนสูงมากแน่นอน

4. การใส่ปุ๋ยต้องศึกษาเพิ่มเติมใส่ให้ถูกต้อง ตั้งแต่ถูกส่วน ถูกเวลา ถูกที่ หลักพื้นฐานคือ แบ่งใส่บ่อยๆ แต่ใส่บ่อยๆ ครั้งจะดีกว่านานๆ ใส่แต่ใส่มาก ๆ เสี่ยงต่อความเสียหายในหลายๆ ด้าน เช่น ใส่ไปแล้วเกิดฝนตกแบบไม่มีปีมีขลุ่ยไปกับน้ำไหลลงคูเป็นต้น ๆ น่าคิดแน่

- ถูกที่ การใส่ปุ๋ยที่ถูกต้องสำหรับปาล์มน้ำมัน คือ แรกปลูกใส่ห่างจากโคนประมาณ 1 คืบ เมื่อแตกพุ่มแล้ว ให้ใส่ราวๆ 1 ใน 3 จากปลายใบเข้าไป ไม่ว่าจะปุ๋ยเคมี หรือ ปุ๋ยคอกปุ๋ยหมัก ครบ เพราะนั่นเป็นจุดที่เหมาะสมที่สุด ยกเว้นปุ๋ยโบเรต หรือ โบรอน ให้ใส่ที่ปลายใบครับ อย่าใส่ที่โคน หรือกาบใบเป็นอันขาด

- ถูกเวลา คือ ช่วงแล้ง หรือ ฝนตกหนัก ก่อนน้ำท่วมราว 2 เดือน ห้ามใส่ปุ๋ยเด็ดขาด ต้องใส่ช่วงที่ดินมีความชื้นพอสมควร มีฝนตกประปราย

- ถูกส่วน ต้นไม้ทุกชนิดธาตุหลักที่เราต้องใส่ให้คือ ไนโตรเจน(N) ฟอสฟอรัส(P) และโพแทสเซียม(K) โดยพืชแต่ละชนิดต้องการในสัดส่วนของ N:P:K ที่ไม่เท่ากัน สำหรับปาล์มน้ำมันที่ให้ผลผลิตแล้วต้องได้สัดส่วนประมาณ 2:1:4 ถึง 3:1:7 ขึ้นกับสภาพแวดล้อมครับ

5. การแต่งทางใบ จำง่าย ๆ ว่า ปลูกไปอย่างน้อย 36 เดือน จึงจะเริ่มแต่งทางใบได้ หลักเกณฑ์ง่าย ๆ คือ ทะลายล่างสุดต้องมีทางเหลืออยู่ 2 ชั้น ภาษาสวนปาล์มเขาเรียก ทางเลี้ยง (ทางใบที่ติดกับทะลายปาล์มกับทางรับ) ถ้าแต่งมากกว่านี้ปาล์มจะโทรม นอกจากปาล์มที่ใช้เคียวแล้วเท่านั้นครับ จึงจะตัดแต่งเหลือแค่ทางเลี้ยงอย่างเดียว

6. อย่าใช้สารกำจัดวัชพืชประเภทดูดซึมเด็ดขาด ต้นปาล์มจะชะงักการเจริญเติบโต
เกษตรกรและผู้มีประสบการณ์ฝากไว้ว่าให้ระลึกเสมอว่า การจัดการและการดูแลมีความสำคัญถึงร้อยละ 80
เลยทีเดียว จะทำให้ได้ดีหรือไม่ อย่่างไรก็ได้ อย่าเชื่อคำโฆษณา ผลงานในแปลงปลูกเป็นข้อมูลผลงานการ
ดูแลสวนของเจ้าของสวนทุกคน

บันทึก...การจัดการความรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๔

โดย...ชาญวิทย์ สมศักดิ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราชนครศรีธรรมราช)